

Megfejteni Trumpot – Az új amerikai kormányzat nemzetközi jelentősége

Decoding Trump – The International Significance of the New American Administration

Baranyi Tamás Péter

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2026.2.2

Összefoglaló: A tanulmány Donald Trump második elnökségének a politikai és külpolitikai változásait, valamint a „trumpizmus” hosszú távú fennmaradásának a lehetőségeit elemzi. Ennek keretében áttekinti a Trump-jelenségnek a szakirodalomban megjelenő főbb értelmezési irányait, többek között a tranzakcionalista megközelítést, Walter Russell Meadnek a jacksoniánus külpolitikai folytonosságra vonatkozó értelmezését, továbbá a liberális nemzetközi renddel szembeni kritikákat. Ezt követően a Trump-kormányzat politikájának a legfontosabb ellentmondásait ismerteti: miközben a globális amerikai szerepvállalás visszaszorítását és a multipolaritás elfogadását hangsúlyozza, a gyakorlatban továbbra is erőteljesen érvényesíti az amerikai hatalmi és nemzeti érdekeket. Az elemzés arra világít rá, hogy a trumpi politika korántsem tekinthető egységes és ellentmondásoktól mentes stratégiai programnak, a trumpizmus pedig a személy- és vezető-központúsága, valamint az intézményellenes jellege miatt nehezen válhat tartós, koherens politikai irányzattá. A tanulmány konklúziója ezért, hogy Trump távozásával a trumpizmus fennmaradása bizonytalanná válhat, és maga a mozgalom is jelentősen átalakulhat.

Kulcsszavak: Donald Trump, Amerikai Egyesült Államok, Republikánus Párt, amerikai hegemonia

Abstract: The study examines the political and foreign policy changes under Donald Trump's second presidency, as well as the prospects for the long-term survival of "Trumpism." It also explores the main interpretations of the Trump phenomenon in the academic literature, including the transactional approach, Walter Russell Mead's argument for continuity with the Jacksonian tradition of U.S. foreign policy, and critiques of the liberal international order. The study then turns to the key contradictions within Trump's political approach: while the Trump administration advocates a reduced U.S. global role and appears

more accepting of an increasingly multipolar world, it continues in practice to assert American power and national interests. The analysis therefore suggests that Trump's foreign policy is far from a fully coherent or consistent strategic program. Given its highly personalistic and leader-centered nature, as well as its ambivalent relationship with institutions, the long-term future of Trumpism remains uncertain, particularly after Trump leaves office.

Keywords: Donald Trump, United States of America, Republican Party, American hegemony

Bevezetés

Donald Trump 2024. november 5-én meggyőző fölényrel nyerte meg az amerikai elnökválasztást: 312 elektori szavazatot kapott, míg a demokrata Kamala Harris 226-ot, a népi szavazatoknak pedig a 49,8 százalékát (77,3 millió fő) szerezte meg, az ellenfele 48,3 százalékával (75 millió fő) szemben. Emellett a kongresszus alsóházában megmaradt a republikánusok többsége (220:215 arányban), a szenátusban pedig még növelték is a fölényüket (53:45). Habár ezek az eredmények nem feltétlenül egy „vörös hullámot” (*red wave*) vetítenek előre, de mindenképpen az USA szavazópolgárainak a vörös irányba történt jelentős eltolódását (*red shift*) jelzik.¹ Emellett a néha implicit módon törvényhozói szerepbe kerülő legfelsőbb bíróság tagjai között is konzervatív többség alakult ki: hat konzervatív bíróra három liberális jut. De az állam mellett a gazdaság is beállt Donald Trump mögé: a 2025. január 20-i beiktatásán a legfontosabb *big-tech* vállalatok vezetői szintén jelen voltak, és látványosan felsorakoztak az új elnök mögött.² Sőt, sok nagyvállalat hamarosan leállította a DEI-programjait, vagyis azokat a belső projektjeiket, amelyek az etnikai és vallási kisebbségek támogatását és a problémáikra való érzékenyítést támogatták – úgy tűnt, hogy a *woke* divathullám már a beiktatás másnapján véget ért.³ Az elnök jelentős mértékű felhatalmazását a Demokrata Párt megzavarodása, vezetőkeresése, a *woke*/progresszív ideológiának az állami szintről való eltűnése kísérte.

Sokáig úgy tűnt, hogy Donald Trump második elnökválasztási győzelme radikálisan átalakítja a nemzetközi politika alapjait is. Nem igazán találkozott valódi ellenerővel, hiszen Oroszországot lekötötte/leköti az ukrajnai háború, Európa pedig éppen akkor döbbent rá az autonómiája fontosságára, amikor annak a megvalósítására a gazdasági ereje és a politikai innovációja a legkevésbé tette/teszi alkalmassá. Még a magukat Trumppal szemben meghatározó erők is alapvetően meghátráltak: Mark Carney kanadai miniszterelnök bocsánatot kért, és eltüntette a vámellenes plakátokat

az utcákról,⁴ Mark Rutte NATO-főtitkár és Keir Starmer brit miniszterelnök egymással versengve igyekezett megnyerni magának az amerikai elnököt,⁵ egyes országok pedig a Trumpnak és Amerikának való „hízelgést” tették/teszik külpolitikai eszközzé.⁶

Ezt a képet árnyalja az a néhány, 2026 elején bekövetkezett változás, amely visszavetette a trumpi lendületet. Ilyen volt például az elnök vámpolitikája ellen született legfelsőbb bírósági döntés, az iráni háború elhúzódása és a látványos amerikai csetlés-botlás, valamint az elnök európai pártszövetségeinek egynémely kudarca is. Alkalmasnak látszik tehát az idő arra, hogy megvizsgáljuk, milyen elméleti és gyakorlati megközelítések születtek a Trump-elnökség politikájáról, hosszú távú hatásairól és általában a „trumpizmus” időtállóságáról.

A Trump-jelenség főbb jellemzői

Donald Trumpot nagyon sokan úgy jellemezték már a 2017–2021 közötti, első elnöki ciklusa során is, hogy *ad hoc* módon, sőt kaotikusan hoz döntéseket, a politikája pedig túlzottan személyközpontú, és maga az elnökség is Trump-központú. A „kortárs memoárirodalom”, vagyis az elején dicsért, majd eltávolított munkatársak visszaemlékezései szintén ezt a képet erősítették meg – még ha az ilyen típusú visszaemlékezéseket mindig gondos forráskritikával kell is értelmezni. Erre kiváló példa John Bolton könyve, aki lényegében azt állította, hogy Trump veszélyesen alkalmatlan az elnökségre, mert annyira hektikusan és személyközpontúan kormányoz.⁷ Nehéz volt ugyanakkor magyarázatot találni arra, hogy a világ állítólag legfejlettebb demokráciájában hogyan kerülhet valaki hatalomra, hogyan támogathatják hatalmas tömegek, ha nincs koncepció a kormányzása mögött. Ezért kezdődött el az amerikai értelmiség és a globális külpolitikai elit azon törekvése, hogy „értelmet keressen” a látszólag hektikus elnöki tevékenységek és gondolatok mögött. Ezt példázza az első elnöki ciklus alatt született „Trump és a tábornokok” narratíva, amely szerint Trump lényegében a hadsereg legmagasabb rangú, kiválasztott tisztjeire bízta a külpolitikát.⁸ Hasonló elképzelés volt, hogy az elnök a szokásostól eltérő magatartása és gondolkodása ellenére legalább „felnőtteket” tart maga mellett, ezért nincs ok az aggodalomra, hiszen ők lényegében a helyes irányba terelik a nemzetközi politikát.⁹ E gondolat kísérletek lényegében úgy is értelmezhetőek, hogy a trumpi excentrizmus mögött vagy a póre nemzetbiztonsági logika áll – ahogyan azt a hadsereg látja –, vagy a hagyományos amerikai külpolitika republikánus olvasata, csak egy frissebb, Trump szavazói számára vonzóbb kiadásban.

Walter Russell Mead híres tézise, miszerint Trump külpolitikája valójában jacksoniánus, vagyis Andrew Jacksonét, az USA 7. elnökét (1829–1837) idézi, az előbb ismertetteknel annyiban bővebb magyarázattal szolgál, hogy a társadalmi összképet is figyelembe veszi. Mead úgy véli, Trump háborúellenes magatartása nem a két világháború közötti izolacionizmusra, hanem Jackson idejére hasonlít, hiszen a háborút ő is a nemzeti növekedést visszavetítő tevékenységnek tartja, miközben az erővel való fenyegetést, a harcias kiállást és a „nemzeti becsületet” nagyon nagyra értékeli – már csak azért is, mert ezeket az értékeket képviselik azok, akik megválasztották őt.¹⁰ A választói akarat és az új, excentrikus külpolitikai irány összefüggésére talán a legjobban Romsics Gergely világított rá, aki egy előadásában úgy fogalmazott, hogy Trump megválasztása valószínűleg „az amerikai Közép” konszolidációját jelenti. A „Közép” több szempontból is fontos fogalom. Egyrészt a társadalom közepét, az alsóközéposztályt jelenti, amely a globalizáció következtében fellépő problémái miatt egyre inkább a trumpi elképzelések felé húz. Másrészt arra utal, hogy a politikai spektrum közepe jobbra tolódott, és már nem annyira a „biztonságos” centrista üzenetek, hanem a radikálisabb lépések vonzzák. Harmadrészt pedig ez a réteg elsősorban az Egyesült Államok földrajzi közepén, vagyis a Közép-Nyugaton helyezkedik el egységes szavazói blokként.¹¹ E megállapításból az következik, hogy a Trump-jelenség nem a „véletlen műve”, nem afféle „történeti anomália”, ahogy sok progresszív gondolkodó hitte, vagy szerette volna hinni, hanem – legalábbis egyelőre – szilárd szavazói bázisra építő, potenciálisan további választásokon is győzedelmeskedő politikai erőt képvisel.

Maga Trump is elismerte a jacksoni múlttal való folytonosságot, amikor ellenezte, hogy a vitatott megítélésű Jackson elnök képmását az abolicionista, tehát egykor a rabszolgaság eltörléséért küzdő Harriet Tubmanéra cseréljék le a húszdollárosra, de a dolgozószobájában is néhai elődjének a képe került a falra. Walter Russell Mead tipológiája szerint az amerikai külpolitika alapvetően négy hagyományra épít: Alexander Hamiltonéra (konzervatív internacionalista), Andrew Jacksonéra (konzervatív nacionalista), Thomas Jeffersonéra (liberális nacionalista) és Thomas Woodrow Wilsonéra (liberális internacionalista). Ez alapján a trumpi külpolitika egyértelműen a jacksoni hagyományt követi, még akkor is, ha az Egyesült Államok nemcsak az 1945 utáni „liberális nemzetközi rendbe” leginkább beágyazott állam, illetve annak a fenntartója, hanem a külpolitikai hagyományait továbbra is mélyen átjárja a wilsonizmus.¹²

Érdemes kitérni arra is, hogy miként viszonyul a trumpizmus az 1945 utáni időkre jellemző „liberális nemzetközi rendhez”, amelynek az Egyesült Államok volt az egyik legnagyobb nyertese. Hal Brands szerint Trump a tranzakcionalista és spontán külpolitikájával lényegében maga sodorja

veszélybe azt, elsősorban a szerződésekből való kilépéssel, a szövetségesek támogatásának a feltételekhez kötésével és az intézmények aláásásával.¹³ Joe Biden elnök 2020-as választási kampánya és az elnöksége is tovább erősítette ezt a narratívát, hiszen nemzetközi szinten éppen e rend „visszaépítését” ígérte.¹⁴ A liberális nemzetközi rend kritikusai általában azt állítják, hogy az Trump elnök hektikusságától és excentrikusságától függetlenül is „megérett” a változtatásra, mert már nem szolgálja Amerika érdekeit úgy, mint korábban. Valóban úgy tűnik, hogy a globalizáció nem pusztán szolgálta Washington érdekeit, hanem sok tekintetben sértette is, hiszen ha csupán pozitív hatásai lennének, egyáltalán nem is volna szükség a trumpizmus megfektetésére tett kísérleteknek. Számos elemző osztja azt a véleményt, hogy Trump elnökké választása éppen a globalizáció káros hatásaira – a munkásosztály elégedetlenségére, a társadalmi mobilitás csökkenésére, az ipari termelés visszaesésére, a gazdasági stagnálásra és a migrációra – adott reakció volt.¹⁵ A kérdés inkább az, hogy ez a globalizációkritikus jelenség mennyiben kérdőjelezi meg a liberális nemzetközi rendet, és azzal milyen hosszú távú hatásai lehetnek. Tény, hogy azok sem a strukturált reform iránti igényt vélik felfedezni Trump lépései mögött, akik számára a háború óta fennálló renddel való szembehelyezkedés önmagában nem rossz döntés vagy hibás politika, hanem egyfajta „felrázó hatást”. Ezt az amerikai nagystratégiai irodalom *doyen*je, John Lewis Gaddis így fogalmazta meg: „Talán régóta érett már, hogy újra átgondoljuk az egész politikai rendszert. Vannak pillanatok, amikor ezek a változások nem a rendszeren belülről, hanem kívülről jönnek. Talán ez is épp egy ilyen időszak.”¹⁶

Az elemzők többsége egyetért abban, hogy a trumpi külpolitika tranzakcionista, tehát nem a hosszú távú és szabályokon alapuló kapcsolatok, hanem a dinamikus, az adok-kapok üzleti elvét alkalmazó szemlélet alapján működik; ugyanakkor jacksoniánus abban az értelemben, hogy a hazai erőket akarja elsősorban fejleszteni, s nem a világ számára kíván példát mutatni; továbbá globalizációkritikus, és a globalizációnak az amerikai társadalomra gyakorolt káros hatásait szándékozik csökkenteni; viszont sok tekintetben – antikommunista retorika, Izrael támogatása, az Iránnal való, a múltban gyökerező ellentét – tartja magát a hagyományos republikánus külpolitikai elemekhez; és határozottan republikánus vonása a piacot támogató attitűdje. Ez a politika ugyanakkor néhány látványos ellentmondással is jár. Az utóbbi például szakítópróbát jelenthet, hiszen az USA egyik fő célja az újraiparosítás és a pozitív kereskedelmi mérleg kikényszerítése a vámpolitika révén, miközben az állami szabályozások csökkentése (dereguláció) és a *big-tech* „elszabadítása” igazi piacpárti lépésnek számít. Kérdés, hogy az „amerikai Közép” nyilvánvaló nyugalomkeresése (izolacionizmus) mellett hogyan fér meg a „nemzeti becsület” jegyében is vívott vagy támogatott

fegyveres konfliktusok sora (ukrajnai háború, Irán elleni támadások, venezuelai akció). De főleg az a kérdés, hogy Washington elfogadta-e az USA viszonylagos hanyatlásának a tényét, és így nyitottabbá vált-e a világ többpólusúvá válására – vagy éppen „Amerika aranykorát” és minden korábbinál határozottabb unilaterális fellépést hirdet-e. A továbbiakban ezeket a kérdéseket próbálom meg kontextusba helyezni.

A trumpi Amerika ellentmondásai

A Donald Trump nevével fémjelzett és 2024-ben sok amerikai választó által támogatott politika súlyos ellentmondásokkal terhes, még ha a fentiekben tárgyalt alapvetések szilárdnak is tűnnek. Az egyik ilyen ellentét, hogy a trumpi politika egyszerre érzi „Amerika hanyatlását” az Egyesült Államok megújítása – trumpi szófordulattal: „aranykora” – eljövételének a lehetőségét. Nyilvánvaló, hogy ha az USA valóban a globalizáció negatív hatásainak az áldozata volt, akkor a helyzete nem annyira stabil, mint korábban, és egyszerűen nem képes már teljes mértékben ellátni a „világ csendőrének” a szerepét. Ahogy az USA 2025-ben elfogadott Nemzeti Biztonsági Stratégiája (*National Security Strategy*, NSS) fogalmaz:

„A hidegháború vége után az amerikai külpolitikai elitek meggyőzték magukat arról, hogy az egész világ folyamatos amerikai dominanciája az országunk legfőbb érdeke. Más államok ügyei viszont csak akkor a mi problémáink, ha a tevékenységeik közvetlenül fenyegetik az érdekeinket. Az elitjeink súlyosan elszámolták magukat a tekintetben, hogy Amerika mennyire hajlandó állandóan olyan globális terheket cipelni, amelyek kapcsán az amerikaiak nem látnak összefüggést a nemzeti érdekeinkkel.”¹⁷

A Trump-kormányzat álláspontja világos: az USA nem tudja és nem is akarja örökké fenntartani azt a rendet, amely nem mindig szolgálja az érdekeket, és globálisan mindent lefed.

Ebből egyrészt az következik, hogy a jelenlegi washingtoni vezetés jobban hajlik a multipolaritás vagy a multipolarizálódás elfogadására, mint az elődei. Valójában van két alapvetőnek tűnő, de gyakran kimondatlan alapvetése a Trump-kormányzatnak: az egyik a világ elkerülhetetlen többpólusúvá válása, a másik pedig, hogy az USA eladósodottsága szükségessé teszi a legfontosabb erőforrások centralizálását.¹⁸ Egy ideig valóban az erre utaló jelekre lehettünk figyelmesek: míg a Biden-adminisztráció még a „demokráciák csúcstalálkozóján” is igyekezett az Egyesült Államoknak a szövetségben belüli helyzetét megerősíteni, a rivális hatalmakkal szemben pedig szűkítette a kommunikációs csatornákat, addig a Trump-kormányzat alatt

sokszor az az érzésünk, hogy a Fehér Ház akár még a szövetségesekkel is konfliktusokat vállal fel, nem igazán érdeklik a demokráciaexport kérdései, viszont a riválisokkal sokszor nagyon udvarias hangnemben beszél. Oroszországgal és Kínával szemben nem alkalmazza a korábban gyakran emlegetett „autoriter rendszerek” és „demokráciák” szerinti felosztást, hanem igyekszik értéksemlegesen, talán inkább a 19. századi nagyhatalmi politikát idéző stílusban beszélni róluk. (Ez utóbbi jól kapcsolódik Donald Trump személyközpontú, perszonalizált politikájához is, hiszen az akkori hatalmi politika is hasonló volt.) Mindebből az következhetne, hogy a 19. századi hatalmi politikának a kisállamok szempontjából leghátrányosabb jellemzője, az érdekszférák lehatárolása szintén elkezdődhet. Sőt, az alaszakai Anchorage-ben rendezett amerikai–orosz csúcstalálkozót sok európai szövetséges már „új Jaltaként” emlegette.

A gyakorlatban azonban nem ennyire egyszerű a képlet: bár az ukrajnai háború lezárására irányuló amerikai politikai szándék egyértelmű volt, a többkörös egyeztetések egyike során sem mutatkozott hajlandóság arra, hogy egyfajta „új Jalta” szellemében bármely fél valóban lemondjon az érintett ukrán területekről. Az NSS nemcsak a tartalmában, de a nyelvezetében is arra utal, hogy a nyugati féltekét ténylegesen „amerikai érdekszférának” tekinti, az ottani külső befolyást ki kívánja szorítani, a helyi kormányzási formákat stabilizálni igyekszik, és az ottani erőforrásokra is támaszkodva kíván a globális problémákkal szembenézni. Azt, hogy a stratégia szerzői mindezt a latin-amerikai térségben sokhelyütt rossz emlékeket idéző Monroe-elvre és Roosevelt-kiegészítésre történő utalásként „a Monroe-elv Trump-kiegészítése” fejezetcím alatt taglalják, világos üzenet.¹⁹ Ugyanakkor úgy tűnik, a washingtoni kormányzat nem enged az érdekszféra-politizálás másik oldalának: nem ismeri el, hogy Moszkvának befolyási övezete lenne Kelet-Ukrajnában, sem azt, hogy Kelet-Ázsiában létezne valamilyen természetes kínai biztonsági térség, mint ahogy a Törökország és a közel-keleti arab államok közötti – olykor felvetett – regionális biztonsági paktumot sem. Talán ennél is jobban kiemeli az ellentmondást, hogy a multipolaritás gondolata iránt minden idők legnyitottabb amerikai kormányzata korábban nem látott eréllyel és legitimációs kihívással lépett fel a BRICS-országokkal szemben, amikor Trump hatalmas vámokkal fenyegette meg őket, ha nem tesznek le a dollártalanítási terveikről, azaz arról, hogy a kereskedelmük során az amerikai deviza helyett valamely sajátot használjanak. Az amerikai elnök később diadalmasan jelentette be, hogy „a blokk elhallgatott”.²⁰ Az eredmény – például a venezuelai elnök elfogásával vagy a Panamára gyakorolt nyomással együtt – az a képzet, hogy az USA politikája a nyugati féltekén hegemonisztikus és unilaterális, miközben a többi nagyhatalom érdekszféráját senki sem ismeri el. Az USA tehát egyszerre fogadja

el a többpólusúvá váló világot, és kezeli unilaterálisan a tényleges nagyhatalmi politikát.

Ezzel függ össze egy másik nagy ellentmondás is: a republikánusok hagyományosan a hazai gazdaság jó állapotát tekintik legitimációs forrásnak, míg a demokraták inkább a megélt vagyoni különbségek mérséklését. A Trump-féle vámpolitika, amely a protekcionizmus révén igyekszik újra lendületet adni az amerikai iparnak, nagyon hátrányosan érintette az ország pénzpiacait, miközben a kormányzatnak a rövid távú növekedést szolgáló eszközei (adókedvezmények, dereguláció) érdemben hátráltatják a stratégiai célokat is.²¹ Sok szempontból a *big-tech* vállalatok és főleg a mesterséges intelligenciát (MI) fejlesztő cégek jelentik azt az innovációs forrást, amelyre a Trump-kormányzat a jövőbeli amerikai gazdasági növekedést alapozza.²²

Abból, hogy a dél-afrikai-amerikai milliárdos befektető Elon Muskot Trump 2025 elején bevonta a kormányzásba, és a technológiai vállalatok vezetői felsorakoztak az elnök mögött, egyesek már azt feltételezték, hogy a Trump-kormányzat új, elsősorban a – sokszor kaliforniai illetőségű – tech-cégekre és MI-fejlesztőkre alapozott elitet kíván létrehozni a „beváltak” helyett, akik a keleti parti egyetemekhez és a New York-i Wall Streethez kötődnek. Thomas Südhof német-amerikai agykutató a *Spiegel*nek 2025. júliusban adott interjújában azt nyilatkozta, hogy abból, amit az egyetemi világban és a politikumból lát, úgy véli, Donald Trump legfőbb célja a jelenlegi elit megszüntetése.²³ Azonban hiába viszonyul a republikánus tábor általában pozitívabban a mesterséges intelligenciához, mint a demokraták, a konzervatív gondolkodásban a technológia bírálata és az ember dehumanizálásának a veszélyeitől való félelem mindig erősen jelen volt. A „tech-pozitív populizmus” ellentmondására mutat rá Mona Lazar cikke, aki úgy összegez, hogy a MAGA egy „forradalmat” ígért, és új gépezetet igyekszik létrehozni, ráadásul olyat, amely éppenséggel a régi elitnek is tetszhetett volna.²⁴ (Legutóbb XIV. Leó pápa is az MI-ben rejlő veszélyekre hívta fel a figyelmet a *Magnifica humanitas* című, 2026. májusi enciklikájában.)

A MAGA-tábor alapvetően inkább izolacionista, azaz ki akar maradni a világ ügyeiből, amíg azok nem érintik őket közvetlenül, vagy még inkább a jacksoni értelemben vett „nemzeti büszkeségre” és amerikai nagyságra érzékeny tömeg. Ezért a választó szintjén, de láthatóan a pártban sem egyértelműen feloldható az az előzőhöz hasonló, feszítő ellentmondás az NSS első oldalán olvasható döntéssel, miszerint külföldön az USA csak akkor avatkozik be, ha közvetlen amerikai érdekek sérülnek – hiszen az érdeksérelem közvetlensége általában vitatható. Irán 2026. február 28-i megtámadását sokan nem amerikai, hanem regionális/izraeli érdeknek tartják, és a republikánus szavazótábor is kezdi elveszíteni a türelmét a szűnni nem akaró ot-tani háborúval kapcsolatban.²⁵ Különösen pikáns, hogy a tervezett, rövid idő

alatt győzelemre vezető harcok elhúzódását éppen azok előtt kell jó színben feltüntetni, akik sokat kárhoztatták a korábbi demokrata kormányzatoknak a közel-keleti, „örökké tartó háborút” (*forever wars*). Ez jelenti talán az első igazán jelentős és sokrétű törésvonalat a MAGA-táboron belül, ahol az egyik oldalon az „izolacionisták” állnak, akik minden külföldi akcióból ki-maradnának, a másikon pedig azok a szereplők – evangéliumi keresztény csoportok, cionisták és Irán-ellenes régi republikánusok –, akik támogatják Izrael fellépését Irán ellen, sőt akár annak a regionális hegemoniáját is.²⁶ Az utóbbiak egyik fő erőssége, hogy közéjük tartozik Trump elnök veje, Jared Kushner is, aki maga is a modern ortodox judaizmus szerint nőtt fel, és ma is gyakorló hívő. Ugyanakkor nehéz összeegyeztetni a békediskurzust, az izolacionista alapállást és Izrael támogatását egy olyan helyzetben, amelyben meglehetősen kevés közvetlen amerikai érdeket lehet felmutatni. Azonban a Trumpot támogató szavazók a jacksoni hagyományok értelmében akár elfogadóbbak is lehetnének a külföldi beavatkozásokkal kapcsolatban, amennyiben azok nem fenyegetik a gazdasági prosperitást, nyilvánvaló a közvetlen amerikai érdek, és valóban értelmezhető a nemzeti büszkeség keretrendszerében – a 2026 februárja óta tartó iráni háború azonban nem tűnik ilyennek.

Távolabbi kilátások

Mindezekből nagyon úgy tűnik, hogy a trumpizmus képes volt ugyan egy sor, a régi elitek és a demokrata kormányzatok által maguk után hagyott frusztráció és csalódottság, illetve az identitáspolitikai és a *woke* progresszió túlzásai becsatornázására, de nem tudott egységes, koherens világgéppé összeállni, ahogy azt az elvi és gyakorlati törésvonalak is jelezzik. Ez annak ellenére is igaz, hogy egyes amerikai jobboldali értelmiségiek már régóta igyekeznek egyfajta egységes ideológiát szerkeszteni a Donald Trump nevével fémjelzett elitellenes, „Washington” ellen lázadó hangulatból.²⁷ Mivel azonban az elnök kormányzati stílusa nagyon személyes, és sokszor *ad hoc*, a korábbi elitek elutasításán és a „politikai hatékonyságon” túl nem igazán tudnak egy széles körű támogatottsággal rendelkező közös nevezőt találni. Éppen ezért problémás, hogy a második Trump-kormányzat kezdeti sikerei (a vállalati világ gyors alkalmazkodása, ami a DEI-programok visszaszorulásában is megmutatkozott, a vámpolitika ellenére elért korai gazdasági növekedés, a különböző partnerekkel aláírt vámmegállapodások, a NATO védelmi minimumának 5 százalékra emelése, a fegyverszüneti kezdeményezések, a venezuelai akció vagy a Grönlanddal kapcsolatos európai megállapodás) után már kevésbé látszik a politikai hatékonyság. A 2026-os év látványos megtorpanása volt a legfelsőbb

bíróságnak a vámpolitika elleni döntése (*Learning Resources, Inc. v. Trump*, 2026. február 20.), a különböző intenzitással zajló, de jelentős amerikai presztízsveszteséggel és globális gazdasági problémákkal járó iráni háború (február 28. óta) vagy a Fidesz–KDNP veresége a magyar országgyűlési választásokon (április 12.). Ivan Krasztev bolgár politológus például úgy értelmezte, hogy Orbán Viktor választási veresége átalakítja az egész jobboldali, patrióta politikai napirendet, részben azért, mert a patrióták magukat „lázadóknak” értelmezték, és nem vették észre, hogy Trump elnök hatalomra kerülésével már nem tűntek azoknak.²⁸ Mindez részben utólag is alátámasztani látszik azt a felvetést, miszerint a Donald Trump-pal való közösségvállalás árt az európai jobboldali erőknél. Ennek a felismerésére utal az is, hogy Jordan Bardella, a francia jobboldali Nemzeti Tömörülés (*Rassemblement national*, RN) valószínű elnökjelöltje nem kért Trump támogatásból.²⁹

A Trump-jelenséget azért is nehéz egységes ideológiai keretbe foglalni, mert túl személyes és túlságosan központosított – és az a vezető, aki ezt az irányvonalat megadja, maga is hajlik a hektikus és pillanatszerű döntésekre. Ez egyrészt talán egyfajta politikai stratégia, amely az üzletemberi, az alkut vezérelvvé tevő attitűdjének is a része – ahogy ezt az amerikai elnök részletesen le is írja a könyvében.³⁰ Másrészt viszont az elnöknek sok kérdésben nincs erős meggyőződése, és hajlania kell a sokszínű szavazótáborra hol egyik, hol másik része felé is. Az ugyanakkor biztos, hogy bár a trumpi nézőpont gyakran nem következetes, viszont mindig személyes és központosított – tehát erősen ellenáll az általánosításnak, s így az ideológiává alakítás kísérletének is. Maga a trumpizmus is szembemegy az intézményesítés logikájával, és ha valamilyen intézményesülés meg is indul, az inkább egyfajta hibridizációnak, az intézményi és az *ad hoc* személyi megoldások egyvelegének nevezhető. Erre kiváló példákat jelentenek Kushnernek a balkáni, szerbiai és albániai befektetései, amelyek egyes vélemények szerint felváltották a hivatalos amerikai külpolitikát, de legalábbis irányt szabtak neki.³¹ Ennél is ékeesebb példa az úgynevezett Béketanács, amely úgy próbált meg a Gázai övezetben békét teremteni, de potenciálisan az ENSZ-től is feladatköröket átvenni, hogy túl személyes volt, hiszen Trump elnök élethosszig tartó elnöklete, a bevett tagok személyes és nem a pozíciójukból adódó jelenléte, a befizetésektől függő hierarchia, a néhányoldalas alapítókartá és az intézményi sztenderdek hiánya jellemezte.³² Az intézményesülés szinte teljes figyelmen kívül hagyása (és természetesen az iráni háború) miatt a Béketanács lényegében anélkül került le – legalábbis egyelőre – a nemzetközi napirendről, hogy érdemben elkezdte volna a munkáját.

Természetesen arra is akadt példa, hogy az *ad hoc* és a politikai legitimáció helyett a gazdasági előnyökre koncentráló megközelítés sikeres volt: ide

tartoznak a 2020 szeptemberében megkötött Ábrahám-megállapodások, amelyek annak ellenére eredményesnek számítanak, hogy a sokat bírált tranzakcionális előnyökön alapultak, és alacsony az intézményesítettségük.

Ez a hibrid szemlélet, amely inkább személyesen-tranzakcionálisan oldaná meg az egyes kérdéseket, valamint a régi intézmények iránti korlátozott tisztelet a két legfontosabb jellemzője a Trump-kormányzatnak. Az Európai Unióval kapcsolatosan az NSS-ben megjelent – és az EU-ban súlyos kritikákat kiváltott – civilizációs aggodalmak, a NATO megkérdőjelezése, majd az 5 százalékos védelmi minimumra való rászorítása jól mutatja, hogy a Trump-kormányzat mennyiben kezeli instrumentálisan ezeket a struktúrákat.

Azonban a régi intézményrendszer szétszedéséről szó sincs: Marco Rubio 2026. január 7-én bejelentette ugyan, hogy az USA kilép 66 nemzetközi szervezetből, amelyek közül 31 az ENSZ-hez köthető, ez mégsem a liberális nemzetközi rend lebontása. Ugyanis az indok alapvetően a hatékonyságuk megkérdőjelezése és az erőforrások jobb allokációja volt, nem pedig ideológiai, és az érintett szervezetek döntő többsége meglehetősen irreleváns a nemzetközi rend egésze tekintetében.³³ Sok jel utal arra, hogy az amerikai kilépés korántsem az amerikaiaknak a „világrendszerváltás” vagy a nemzetközi rend lebontása iránti elkötelezettséget jelzi, hanem éppen a „húzd meg, ereszd meg” politikát, amelyben bizonyos látványos, de nem fontos kilépések fenntartják a „lázzadó” retorikát, miközben igazán jelentős nemzetközi szervezetet akkor sem hagynak el, ha azok nyilvánvalóan szintén nem működnek hatékonyan: nem mondták fel a tagságukat például a nyilvánvalóan diszfunkcionális Kereskedelmi Világszervezetből vagy az ENSZ sokat bíralt Biztonsági Tanácsából sem. Mindez inkább a Trump-kormányzatnak az intézményekhez fűződő ambivalens viszonyát jelzi, valamint a személyes, a nem hivatalos és a hibrid diplomácia iránti vonzalmat, semmint a nemzetközi intézményrendszer lebontása vagy átalakítása iránti bármiféle strukturált elkötelezettséget.

Úgy vélem, a Trump-adminisztráció legfontosabb sajátossága éppen ez az intézményekkel szembeni ambivalencia, valamint a személyközpontú, centralizált kormányzás, amelyet a valódi válságok közepette töredezésre is hajlamos MAGA szavazói tábor befolyásolni tud ugyan, de irányítani nem. Az intézményesülés hiánya jelentős hatással lehet arra, hogy mi marad a trumpizmusból Trump után, hiszen ő 2029 után már nem lehet újra amerikai elnök. A kezdeti sikerek idején elterjedt nézet volt, hogy olyan jelentős a Trump-elnökség felhatalmazása, hogy azt könnyedén követheti a mostani alelnök, James David „JD” Vance akár nyolcéves ciklusa is. A népszerűségi mutatók azonban a 2026. novemberi félidős választások előtt már lendületvesztést mutatnak, sokan pedig kétségbe vonják, hogy Vance „át tudja-e

venni” a trumpizmus marsallbotját.³⁴ Nyilván nem lehet megmondani előre, hogy milyen lesz egy jövőendő elnökjelölt népszerűsége, de Vance a komolysága és a strukturált politika megalkotására tett erőfeszítése miatt valószínűleg az anti-Trump abban az értelemben, hogy nem képes olyan, az érzelmeire ható politikai kommunikációra, amely a sokszor túl kemény, túl erőközpontú fellépést „eladná” az amerikaiak számára. Sokszor éppen úgy tűnik, hogy Vance stabilabb világnézete és megnyilvánulásai azok, amiket sok szavazói csoport is komolyabban vesz tőle, mint Trumptól, és ezért inkább negatívan járul hozzá az elnök népszerűségéhez.³⁵ Bizonyos szempontból akár ez is tekinthető a Trump-kormányzás látszólagos ellentmondásának: minél „komolyabban” gondolják, minél intézményesebb, annál kevésbé „lázado”, és annál kevésbé népszerű.

Ha a Trump-elnökség bizonyos szempontból a viszonylagos amerikai hanyatlásnak az egyik tünete is, és ha a világ valóban a többpólusúság irányába mozdult el, és ez kétségtelenül új megközelítést is kíván, a véleményem szerint a trumpizmus mint politikai kultúra akkor is eltűnhet, vagy csak részben maradhat fenn a Republikánus Párton belül – éppen azért, mert ellenáll az intézményesítésnek. A jelen cikk írásakor a fent említett tendenciák figyelembevételével ez a kimenetel tűnik a legvalószínűbbnek. Még abban az esetben is erre van a legnagyobb esély, ha bizonyos, Trump-pal potenciálisan szövetségben lévő európai jobboldali pártok több helyütt is választási sikerek elé néznek (például a német Alternatíva Németországért vagy a francia Nemzeti Tömörülés). Az intézményesülés elutasítása, illetve az, hogy a MAGA-tábor eleve nem kedveli azt, inkább arra mutat, hogy a személyközpontú politika teljesen széteshet vagy radikálisan megváltozhat Trumpnak a politikai porondról való távozásakor.

Hasonló történt Napóleon után is a 19. század elején: a francia császár sikerei idején minden európai uralkodó engedelmeskedett neki, ezért úgy alakította az európai politikai teret – az államokat köztársaságokká, grófságokká, királyságokká és vissza –, ahogy éppen s kedve tartotta, azonban ezzel saját maga üresítette ki az intézményeket, és éppen ezért lehetett 1815 után a politikai változtatásai zömét viszonylag könnyen a visszájára fordítani. Úgy érzem, ez a napóleoni párhuzam jelenleg találó a trumpizmusra: sok mindent el tud érni és meg tud változtatni, de az intézményesülés kapcsán kérdéses, hogy abból mennyi maradhat meg a Trump-korszak után.

Jegyzetek

- 1 Bloch, Matthew, Collins, Keith, Gebeloff, Robert, Hernandez, Marco, Khurana, Malika és Levitt, Zach: „Election Results Show a Red Shift across the U.S. in 2024”, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/interactive/2024/11/06/us/politics/presidential-election-2024-red-shift.html> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 2 Bacqué, Raphaëlle: „The Day Silicon Valley’s Oligarchs Kissed Trump’s Ring”, *Le Monde*, https://www.lemonde.fr/en/summer-reads/article/2025/07/20/the-day-silicon-valley-s-oligarchs-kissed-trump-s-ring_6743557_183.html (a letöltés ideje: 2026. május 4.).
- 3 Jeyaretnam, Miranda: „These U.S. Companies Are Not Ditching DEI amid Trump’s Crackdown”, *Time Magazine*, <https://time.com/7261857/us-companies-keep-dei-initiatives-list-trump-diversity-order-crackdown/> (a letöltés ideje: 2026. május 5.).
- 4 Halpert, Madelina: „Canadian PM Mark Carney Apologises to Trump over Anti-Tariff Advert”, *BBC News*, <https://www.bbc.com/news/articles/cy4007deg2qo> (a letöltés ideje: 2026. május 4.).
- 5 Addley, Esther: „»Orchestrated Grovel«. Critics React to Europe’s Attempt to Tame Donald Trump”, <https://www.theguardian.com/us-news/2025/jun/27/critics-react-europe-donald-trump-nato-mark-rutte> (a letöltés ideje: 2026. május 10.).
- 6 Sharma, Shweta, „How Pakistan Deployed »Flattery as Foreign Policy« to Broker US–Iran Ceasefire”, *Independent*. <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/trump-iran-ceasefire-pakistan-china-islamabad-talks-b2953502.html> (a letöltés ideje: 2026. május 28.).
- 7 Bolton, John: *The Room where It Happened: A White House Mamoir* (New York, NY: Simon & Schuster, 2020), 592. o.
- 8 O’Hanlon, Michael E.: „Trump and the Generals”, *Brookings Institute*. <https://www.brookings.edu/articles/trump-and-the-generals/> (a letöltés ideje: 2026. május 6.).
- 9 Mann, James: „The Adults in the Room” *The New York Review of Books*, <https://www.nybooks.com/articles/2017/10/26/trump-adult-supervision/> (a letöltés ideje: 2026. május 7.).
- 10 Lásd például Mead, Walter Russel: „The Jacksonian Revolt: American Populism and the Liberal Order”, *Foreign Affairs*, 96., no. 2. (2017): 2–7.
- 11 Romsics Gergely: „Amerika döntés után. Miért nyert Trump”, *YouTube*, <https://www.youtube.com/watch?v=d8S8hA9htJY> (a letöltés ideje: 2026. május 8.).
- 12 Magyarics Tamás: „Unilateralista hagyomány és gyakorlat az amerikai külpolitikában” in *USA 250: Amerika magyar szemmel*, szerk. Csizmazia Gábor és Glant Tibor (Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2026), 77–93. o.
- 13 Brands, Hal: *Amerika nagystratégiája a Trump-korszakban* (Budapest: Pallas Athéné Könyvkiadó, 2019), 232. o.

- 14 Zajec, Olivier: „À l’heure de l’élection américaine, l’ordre international qui vient”, *Le Monde Diplomatique*, 2020. december, 16–17. o.
- 15 A *Guardian* publicistája, Larry Elliott például baloldalról fogalmazza meg a globalizáció kritikáját, és ismeri el annak káros hatásai eredményeként a Trump-jelenséget. Lásd: Elliott, Larry: „The Truth Is that Trump Has a Point about Globalisation”, *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/sep/26/donald-trump-globalisation-nation-state> (a letöltés ideje: 2026. május 7.).
- 16 Baker, Peter: „A President Impeached, and a Nation Convulsed”, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2019/12/18/us/politics/president-impeachment-history.html> (a letöltés ideje: 2026. május 8.).
- 17 *The White House*, „National Security Strategy of the United States of America. November 2025”, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf> (a letöltés ideje: 2026. május 10.), 1. o.
- 18 Kochis, Daniel: „The Trump Administration’s Belief in Multipolarity Informs Its Transatlantic Security Policy”, *European View*, 24., no. 1. (2025): 25–33.
- 19 *The White House*, „National Security Strategy”, 19–20. o.
- 20 *Deutsche Welle*, „Trump Threatens BRICS with Tariffs if They Replace US Dollar”, <https://www.dw.com/en/trump-threatens-brics-with-tariffs-if-they-replace-us-dollar/a-71464802> (a letöltés ideje: 2026. május 10.).
- 21 *Politico*, „He’s Actually Weakening the Economy”: Why Trump’s Strategy May Fail”, <https://www.politico.com/news/magazine/2025/11/12/trump-economy-strategy-industrial-policy-interview-00646509> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 22 Friedell, Sorelle, Kerry, Cameron F., Klein, Aaron, Korpan, Raj, Lopez, Ivan, Muro, Mark, Okolo, Chinasa T., Pell, Stephanie K., Poirier Jude, Signé, Landry, Turner Lee, Nicol, Wang, Judy, West, Darrell M., Wheeler, Tom és Yaraghi, Niam: „What to Make of the Trump Administration’s AI Action Plan”, *Brookings*, <https://www.brookings.edu/articles/what-to-make-of-the-trump-administrations-ai-action-plan/> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 23 Grolle, Johann: „The Goal of the Trump Administration Is to Destroy the Elite”, *Der Spiegel*, <https://www.spiegel.de/international/world/nobel-laureate-on-americas-crisis-in-academia-the-goal-of-the-trump-administration-is-to-destroy-the-elite-a-cf3d8532-e44e-42f4-87b0-dbc27a4c3722> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 24 Lazar, Mona: „MAGA vs the Machine: Why Trump’s World Won’t Hold”, <https://medium.com/@monalazzar/maga-vs-the-machine-why-trumps-world-won-t-hold-4389edd3abf2> (a letöltés ideje 2026. május 11.).
- 25 Messerly, Megan: „»A politically Impossible Situation«: New Poll Shows Trump Voters Losing Patience with Iran War”, *Politico*, <https://www.politico.com/news/2026/07/22/poll-maga-souring-iran-war-costs-trump-01006976> (a letöltés ideje: 2026. július 22.).
- 26 Ward, Ian: „The MAGA Split over Israel”, *Politico*, <https://www.politico.com/newsletters/politico-nightly/2025/06/13/the-maga-split-over-israel-00405778> (a letöltés ideje: 2026. június 13.).

- 27 Packer, George: „An Anatomy of the MAGA Mind”, *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/books/2025/11/how-trump-corrupted-intellectual-right/685021/> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 28 YouTube, „Krasztev: Nem lesz új Orbán, már Orbán sem Orbán. Jelentős európai esemény a magyar rendszerváltás?”, <https://www.youtube.com/watch?v=-NmQ6RIBqns&t=1523s> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 29 Kayali, Laura és Solletty, Marion: „France’s Far-Right Front-Runner Rejects Trump’s Backing”, *Politico*, <https://www.politico.eu/article/frances-far-right-frontrunner-jordan-bardella-rejects-us-donald-trumps-backing/> (a letöltés ideje: 2026. június 14.).
- 30 Trump, Donald J.: *The Art of the Deal* (New York, NY: Random House, 1987), 372. o.
- 31 Drezner, Daniel W.: „Jared Kushner Was Meant for the Balkans”, *Drezner’s World*, <https://danieldrezner.substack.com/p/jared-kushner-was-meant-for-the-balkans> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 32 Dumitriu, Petru: „The Status of the Board of Peace for Gaza in International Law”, *Diplo*, <https://www.diplomacy.edu/blog/the-status-of-the-board-of-peace-for-gaza-in-international-law/> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 33 Yee, Curtis, Warren, Michael, Rodriguez-Feo Vielira, Luena és Petesch, Carley (szerk.): „Trump Exits 66 International Organizations in Latest Retreat from Global Cooperation”, *AP News*, <https://apnews.com/live/us-trump-updates-01-07-2026> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 34 Bennet, James Douglas: „J. D. Vance’s Theory of Trumpism Is No Match for the Practice”, *The Economist*, <https://www.economist.com/united-states/2026/04/16/jd-vances-theory-of-trumpism-is-no-match-for-the-practice> (a letöltés ideje: 2026. május 11.).
- 35 *Navigator*, „What Americans Think about VP Vance”, <https://navigatorresearch.org/what-americans-think-about-vp-vance/> (a letöltés ideje: 2026. június 16.).